

Verslag concept

Commissie Landelijk Gebied

Datum commissievergadering	:	10 februari 2025
Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissie-adviseur	:	Dhr. C. Borst
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / corne.borst@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter	:	Dhr. C. Vonk
Commissie-adviseur	:	Dhr. C. Borst
Leden van de commissie	:	BBB Mw. I. De Sain, dhr. G. Vendrig
		VVD Mw. G. Bakker, mw. L. Ouderkerken
		GroenLinks Statenleden T. Van Wijnen en R. Bwefar
		D66 Dhr. S. Mulder, mw. K. Jansen
		PvdA Dhr. T. Wallaart, dhr. T. Veenboer
		JA21 Dhr. I. Mantel en mw. C. Gordijn
		CDA Mw. W. Koning-Hoeve en dhr. S. Dijk
		FvD –
		PvdD Mw. I. Haas, mw. M. van Aesch
		PVV Dhr. R. van Tiggelen
		SP Mw. R. Alberts en mw. H. Bouhlel-Lascaris
		CU Mw. J. Hoogendoorn-van der Maarl en dhr. M. Klein
		50PLUS Mw. A. van der Helm-Chandansingh
		Volt Mw. J. Schneemann en dhr. B. Bonekamp
Gedeputeerden	:	Mw. R. Kocken (GL), dhr. J. Beemsterboer (BBB)
Afwezig:	:	
		<i>(Met bericht van verhindering)</i>
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5 0.a Technische briefing PFAS
- 0.b Technische briefing en Expertmeeting Faunabeheer
- 1 Opening en mededelingen
- 2 Inspreekhalftuur
- 3 Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen
- 10 3.a Planningsoverzicht
- 4 A-agenda Algemeen
- 4.a Financiën: Eerste Begrotingswijziging 2025 (A-agenda alle commissies)
- 5 Rondvraag gedeputeerde Kocken
- 7 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

- 15 6 B-agenda Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed
 (gedeputeerde Beemsterboer)
- 6.a Discussienotitie PvdA, BBB, GroenLinks en D66 over stikstofuitspraken
- 8 Sluiting

20 **0.a Technische briefing PFAS**

Tijdens deze technische briefing wordt een breder beeld geschetst van de problematiek rondom PFAS. Er wordt toegelicht welke rol de provincie Noord-Holland heeft en waar de verantwoordelijkheden van de landelijke overheid liggen. Daarnaast wordt ingegaan op de lopende onderzoeken naar PFAS in bodem en drinkwater en welke maatregelen de provincie hierin neemt.

0.b Technische briefing en Expertmeeting Faunabeheer

Tijdens deze gecombineerde technische briefing en expertmeeting krijgen Statenleden inzicht in faunaschade en faunabeheer. De bijeenkomst biedt een overzicht van de schadecijfers, het systeem van tegemoetkomingen en de onderliggende ecologische en juridische aspecten. Er wordt nader ingegaan op de oorzaken van de groei van de kosten voor faunaschade, de verschillende diersoorten, ecologische aspecten en de juridische en beleidsmatige kaders waarbinnen de provincie opereert. Naast de ambtelijke organisatie zijn sprekers uitgenodigd die in gaan op verschillende aspecten:

- 35
 - *Jagersvereniging (Edwin Baars) over de rol van de jacht.*
 - *Dierenbescherming (Cynthia Verwer) expert in het wild levende dieren.*
 - *LTO (Jack Rijlaarsdam) over de impact van faunaschade op de landbouw.*
 - *SOVON (Julia Stahl) over de relatie tussen populatie en schade, populatiedynamiek en de staat van instandhouding.*
- 40
 - *Faunabeheereenheid (Patty Laan) over een toelichting op de rol van de FBE en de aanpak van faunabeheerplannen (waaronder het ganzenplan).*

1 Opening en mededelingen

- 45 De **voorzitter** opent de vergadering van de commissie Landelijk Gebied van 10 februari 2025 om 15.08 uur en heet alle aanwezigen en belangstellenden van harte welkom.

Mededelingen

- Er is een quorum vastgesteld.
- 50
 - De spreektijd is vastgesteld op drie uur.
 - Deze vergadering wordt live uitgezonden.
 - Voor het insprekhalftuur hebben zich vijf sprekers aangemeld.

55 Er zijn vijf rondvragen voor gedeputeerde Kocken en drie voor gedeputeerde Beemsterboer ingediend. Deze staan bij de agendastukken in iBabs.

Mevrouw **De Sain** (BBB) geeft aan dat D66 vragen over de geitenhouderij stelt, terwijl BBB nog schriftelijke vragen heeft lopen. Dit kan volgens mevrouw De Sain tot verwarring leiden.

De heer **Mülder** (D66) zegt dat één vraag niet beantwoord kan worden zonder de schriftelijke vragen te betrekken. De andere twee vragen kunnen volgens de heer Mülder wel beantwoord worden. Hij merkt op dat de vragen al lange tijd openstaan en vraagt om een antwoord.

De **voorzitter** besluit dat niet alle vragen nu worden beantwoord. Alleen de vragen die niet overlappen met de schriftelijke vragen worden behandeld.

65 *Mededelingen commissie*

De **voorzitter** wijst erop dat BBB een werkbezoek voorstelt. De uitnodiging staat in de bijlage in iBabs. Tijdens het werkbezoek wordt een mestvergister in Spierdijk bezocht.

70 De heer **Vendrig** (BBB) licht toe dat de uitnodiging uiteindelijk vanuit de commissie Leefomgeving komt. Het doel is om meer duidelijkheid te krijgen over de werking van de vergister. De fabrikant geeft daarbij uitleg. BBB roept iedereen op om deel te nemen.

75 De **voorzitter** vraagt of de commissie akkoord gaat met het werkbezoek. Het voorstel is om dit op maandag 3 maart te laten aansluiten op het werkbezoek aan PWN in Andijk.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) geeft aan dat het voorstel onverwacht komt. Zij vindt het vreemd om een werkbezoek op deze manier toe te voegen.

80 De heer **Mülder** (D66) legt uit dat D66 eerder uitspraken over mestvergisting heeft gedaan. BBB vroeg toen of D66 een goed beeld had en nodigde hen uit voor een werkbezoek. D66 ging akkoord en later ontstond het idee om ook anderen uit te nodigen. De afspraak is volgens de heer Mülder in overleg met BBB gemaakt en kan eventueel zonder medewerking van de griffie doorgaan.

85 De heer **Dijk** (CDA) steunt het initiatief en vindt het praktisch om het direct na het werkbezoek aan PWN te plannen.

Mevrouw **Haas** (PvdD) geeft aan dat de Partij voor de Dieren geen behoefte heeft aan een werkbezoek volgens het ‘melk, de witte motor’-principe.

90 Mevrouw **Ouderkerken** (VVD) staat open voor deelname.

Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) geeft aan dat ChristenUnie ook openstaat voor het werkbezoek. ChristenUnie is eerder in Andijk geweest en ziet dit als een goed voorbeeld van kringlooplandbouw.

95 De **voorzitter** concludeert dat er een meerderheid enthousiast is. De griffie wordt gevraagd om het werkbezoek te organiseren en in het programma op te nemen.

100 Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) neemt afscheid van de fractie en bedankt iedereen voor de goede gesprekken, inspiratie en werkbezoeken. Sinds 2017 is zij betrokken bij de fractie van de ChristenUnie en sinds 2020 als duo-commissielid in de commissie Landelijk Gebied. Haar eerste inspraak ging over de jacht, en vandaag sluit zij af met de laatste stand van zaken in de
105 fauna. Mevrouw Hoogendoorn-van der Maarl heeft genoten van haar tijd in de commissie en wenst iedereen en de inwoners van Noord-Holland het beste.

[Tafelgeroffel]

110 De **voorzitter** bedankt mevrouw Hoogendoorn-van der Maarl namens de commissie voor haar inzet en constructieve bijdragen. Haar positieve insteek wordt breed gewaardeerd, zowel door de commissie als op persoonlijk vlak.

2 Inspreekhalftuur

115

Mevrouw **Volkers** spreekt namens de Stichting Behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied en uit kritiek op de betrokkenheid van de omgeving bij de plannen voor de Schoorlse Duinen. Volgens haar kiest de provincie zelf de gebiedspartijen en creëert daarmee een ongelijk speelveld.

120 In mei 2022 gingen vijf door de provincie geselecteerde gebiedspartijen van start:

1. Stichting Duinbehoud – Gevestigd in Leiden, niet vertegenwoordigd in Schoorl. Deze organisatie werkt samen met PWN en streeft naar een Hollandse kust zonder bossen.
2. Platform Schoorlse Duinen – Bevat ook gidsen van Staatsbosbeheer en richt zich op het oplossen van problemen tussen recreanten zoals wandelaars, ruiters en mountainbikers.
- 125 3. Vogelwerkgroep Alkmaar – Werd tijdens een hoorzitting naar voren geschoven en beschuldigde de stichting publiekelijk van leugens. Volgens deze werkgroep hebben naaldbossen in dit deel van Nederland weinig waarde voor vogels.
4. Stichting Duinbes – De enige partij die tegen boskap is.
5. Stichting Behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied.

130

De Stichting Behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied kreeg, net als de andere partijen, 10% stemrecht, terwijl Staatsbosbeheer en de provincie samen 50% van de stemmen hadden.

135 Volgens mevrouw Volkers protesteert de stichting vanaf het begin tegen deze gang van zaken, zowel mondeling als schriftelijk. Er werd beloofd dat de evaluatie door een keuze uit vijf bureaus zou plaatsvinden, maar uiteindelijk bleef alleen Bureau Tauw over. Dit bureau werkt veel voor de overheid, wat volgens mevrouw Volkers de uitkomst voorspelbaar maakt.

140 Drie partijen steunen de conclusies van Tauw over boskap. De stichting heeft het rapport met deskundigen geanalyseerd en fouten aangetoond, maar stelt dat deze kritiek volledig wordt genegeerd. Volgens mevrouw Volkers is er geen sprake van echte samenwerking.

145 De **voorzitter** constateert dat de commissie geen vragen heeft en dankt mevrouw Volkers voor haar inspraak.

150

Mevrouw **Henskens** spreekt in op persoonlijke titel en uit haar zorgen over de manier waarop beschermde soorten in de Schoorlse Duinen verdwijnen. Volgens haar heeft het beheer weinig oog voor specifieke soorten en er wordt vooral gedacht in termen van systemen. Ze vraagt zich af of soorten simpelweg ophouden te bestaan als er niet naar wordt gekeken of over wordt nagedacht.

155

Bioloog Peter-Jan Keizer stelt dat in het Natura 2000-beheerplan soorten, hoe waardevol ook, geen bijdrage leveren aan habitattypen. De habitattypen zijn het doel, niet de soorten. Dennenbossen worden daarbij niet als habitatype beschouwd. Toch is er volgens mevrouw Henskens geen onderzoek gedaan naar de waarde van deze bossen, terwijl dat wel zou moeten gebeuren voordat nieuwe habitattypen worden ontwikkeld. Ze vraagt zich af hoe realistisch de uitbreidingsdoelstellingen voor een ander habitatype zijn, omdat er na de bosbranden nog geen waardevolle vegetatie is teruggekomen.

160

Het beheerplan erkent dat de Schoorlse Duinen tot de meest waardevolle paddenstoelengebieden van Nederland behoren, met 75 beschermde soorten. Peter-Jan Keizer heeft er 800 soorten paddenstoelen in kaart gebracht. Toch stelt mevrouw Henskens dat Staatsbosbeheer geen onderzoek heeft gedaan naar de impact van boskap op deze soorten. Ook dieren, zoals de havik en de buizerd, worden getroffen doordat hun bomen met nest en al verdwijnen.

165

Mevrouw Henskens wijst erop dat Peter-Jan Keizer op het punt stond zijn rapport aan te bieden toen het Van Steinbos werd gekapt. Ze vraagt zich af of dat toeval was. Gedeputeerde Tekin reageerde destijds dat hij weinig kon doen, omdat ecologen verschillende zienswijzen hadden.

170

Mevrouw Henskens roept de commissie op om wél actie te ondernemen. Ze benadrukt dat er economische belangen spelen, maar vraagt zich af wie uiteindelijk profiteert van een verdienmodel met negatieve gevolgen voor de natuur.

175

De **voorzitter** constateert dat de commissie geen vragen heeft en dankt mevrouw Henskens voor haar inspraak.

180

Mevrouw **Bruins** spreekt in namens Stichting Duurzaam Natuur- en Waterbeheer Zuid-Kennemerland en roept de commissie op in te grijpen in Aerdenhout West. Volgens haar gebeurt er niets en zal er ook niets gebeuren als er niet wordt ingegrepen.

185

Tijdens een regioradenbijeenkomst in januari heeft een raadslid vragen gesteld aan de wethouder en gedeputeerde Kocken. Volgens mevrouw Bruins werden deze vragen niet beantwoord, wat tot zichtbare irritatie leidde. De stichting ervaart dit al sinds januari 2024.

190

Mevrouw Bruins benoemt vijf punten:

195

1. De duinrel in Aerdenhout, die eerst werd ontkend, wordt nu erkend maar is na een jaar nog steeds niet schoongemaakt. Rijnland wacht op een uitnodiging om actie te ondernemen.
2. De provincie en PWN hebben een nieuw onderzoek laten uitvoeren, maar dit is gebaseerd op metingen van Aveco De Bondt. Mevrouw Bruins noemt dit belangenverstrengeling, omdat Aveco De Bondt eerder stelde dat het gebied infiltratiekansrijk zou zijn, terwijl sinds oktober 2023 wateroverlast optreedt.
3. PWN geeft aan te willen winnen, maar richt zich alleen op centrale winning bij Overveen en niet op randwinning bij Koningshof, Kraantje Lek, het Boogkanaal en Bentveld. Eerst werd het bestaan van deze randwinning ontkend, later werd beweerd dat deze al in de vorige eeuw was gestopt. De stichting heeft moeten aantonen dat dit pas in juni 2002 was.
4. Indien PWN weer bij Overveen gaat winnen, gebeurt dat pas in 2035. Mevrouw Bruins stelt dat dit geen duurzame oplossing is, omdat er tot die tijd geen maatregelen worden genomen. Ondertussen wordt schoon water in het riool gepompt en is er dubbel energieverbruik door het pompen. Ze pleit voor tijdelijke oplossingen.
5. De stichting verzet zich tegen het idee dat grondwateroverlast alleen hun eigen verantwoordelijkheid is. Dit is volgens hen een misvatting die juridisch onderbouwd kan worden. Ze roepen op tot overleg.

200

205

Mevrouw Bruins concludeert dat geen enkele organisatie iets doet voor Aerdenhout West.

Wethouder en gedeputeerde zeggen dat ze ermee bezig zijn, maar volgens haar weten zij ook dat er niets gebeurt. Ze roept op om daadwerkelijk actie te ondernemen.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

210 Mevrouw **Gordijn** (JA21) bedankt mevrouw Bruins voor haar heldere verhaal en vraagt waarom de stichting van mening is dat de overheid juridisch verantwoordelijk is voor het oplossen van de problemen. Daarnaast wil zij meer informatie over de randwinning en de bronnen waaruit dit blijkt.

215 Mevrouw **Bruins** legt uit dat de verantwoordelijkheid niet bij de bewoners ligt. Volgens haar wordt gesteld dat bewoners zelf moeten zorgen voor waterdichte kelders of souterrains, omdat de overheid een grondwaterpeil van zeventig centimeter onder het maaiveld aanhoudt. Dit is volgens haar onjuist, omdat 95% van de huizen gebouwd is vóórdat er een Bouwbesluit bestond. Daarnaast verwijst het Bouwbesluit naar een NEN-norm, waarin staat dat huizen waterdicht moeten zijn tot het door de gemeente opgegeven hoogste grondwaterpeil gedurende zes maanden. De gemeente Bloemendaal heeft echter erkend dat deze informatie nooit aan bouwers

220 is doorgegeven.

Over de randwinning geeft mevrouw Bruins aan dat er een rapport van Wareco – de voorloper van Aveco De Bondt – is, dat de stichting van de gemeente Bloemendaal heeft ontvangen. Dit rapport bevestigt dat de winning bij Aerdenhout en Santpoort pas in juni 2002 is gestopt. Daarnaast verwijst zij naar een IKAWAD-rapport, dat in opdracht van PWN is opgesteld. Hierin staat een

225 markering bij Koningshof, het Boogkanaal en Bentveld, wat volgens haar aantoont dat de winning tot juni 2002 heeft plaatsgevonden en Aerdenhout volledig omringde.

Mevrouw **Bakker** (VVD) reageert op de uitspraak van mevrouw Bruins dat er niets gebeurt en vraagt of zij specifiek doelt op Aerdenhout. Ze wijst erop dat gedeputeerde Kocken in de vorige

230 commissievergadering uitgebreid heeft toegelicht welke acties zij onderneemt. Mevrouw Bakker wil weten of mevrouw Bruins dit betwist en vraagt om uitleg.

Mevrouw **Bruins** bevestigt dat zij dit ten zeerste betwist, met name voor Aerdenhout West. Ze geeft als voorbeeld dat de duinrel bij Caprera in Bloemendaal is schoongemaakt, wat zichtbaar is door de bergjes zand en grond eromheen. Inwoners hebben dit ook bevestigd. In Aerdenhout ligt echter

235 een duinrel in de tuin van de heer Van Heemstra, die later zal inspreken. Niemand uit de buurt heeft van de gemeente een bericht ontvangen over het schoonmaken van deze duinrel. De heer Van Heemstra kaart dit probleem al aan sinds 16 januari 2024, maar er is nog geen actie ondernomen. Volgens mevrouw Bruins klopt de uitleg van gedeputeerde Kocken over Aerdenhout dan ook niet. Daarnaast heeft de wethouder aangegeven dat er in Aerdenhout West geen drainage

240 of pompen zullen komen.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) concludeert dat er wel gesprekken en overleg zijn geweest, maar dat dit niet leidt tot een echte oplossing. Ze vraagt wat volgens mevrouw Bruins wél een oplossing zou zijn.

245 Mevrouw **Bruins** stelt dat de pompen van de randwinning bij Aerdenhout weer aangezet moeten worden. Deze zijn in juni 2002 stopgezet en er wordt sindsdien geen onderzoek naar gedaan. Volgens haar kan het niet zo zijn dat men nu twaalf jaar wacht voordat dit misschien wordt onderzocht of hersteld.

250 Mevrouw **Bakker** (VVD) maakt een punt van orde. Zij wijst erop dat mevrouw Bruins duidelijk stelt dat gedeputeerde Kocken in de vorige commissievergadering onjuiste informatie heeft gegeven. Omdat gedeputeerde Kocken aanwezig is, vraagt mevrouw Bakker of zij de mogelijkheid krijgt om hierop te reageren.

255 De **voorzitter** legt uit dat insprekers hun verhaal doen richting de commissie en dat het niet de bedoeling is om in debat te gaan. De commissie kan echter aan gedeputeerde Kocken vragen om aan het einde van de inspraakronde te reageren.

260 De **voorzitter** constateert dat de commissie geen verdere vragen heeft en dankt mevrouw Bruins voor haar inspraak.

265 De heer **Van Heemstra** spreekt in op persoonlijke titel inzake de wateroverlast in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Hij begint met de opmerking dat hij de commissie graag een gelukkig nieuwjaar had gewenst, maar dat hij en andere bewoners niet gelukkig zijn door de aanhoudende waterproblematiek.

270 Hoewel de hoeveelheid neerslag vergelijkbaar is met vorig jaar, is de overlast in Aerdenhout verminderd doordat particulieren op grote schaal zelf pompen. Dit is volgens de heer Van Heemstra geen duurzame oplossing. De gemeente Bloemendaal heeft herhaaldelijk erkend dat zij de wateroverlast niet kan oplossen. Tijdens de radenbijeenkomst Zuid-Kennemerland en IJmond werd duidelijk dat de provincie geen regierol op zich neemt en dat het Hoogheemraadschap van Rijnland overweegt zijn doelstellingen aan te passen van resultaatgericht naar inspanningsgericht. 275 Daarnaast stelt de heer Van Heemstra dat de waterstand is gestegen sinds PWN in 2002 de binnenduinrandwinning stopte. PWN heeft aangegeven niet vóór 2035 opnieuw te gaan pompen, wat betekent dat de huidige situatie nog minstens tien jaar aanhoudt. Daarom doet hij een voorstel, mede geïnspireerd door een raadslid.

280 Hij stelt voor om het Hoogheemraadschap van Rijnland volledige regie en zeggenschap te geven over het waterbeheer in het gebied, van kust tot kust. Rijnland beschikt over de kennis, kunde en middelen om waterstanden nauwkeurig te reguleren. In dit plan zou PWN worden overgenomen door Rijnland.

285 Als referentie noemt de heer Van Heemstra de Amsterdamse Waterleidingduinen, waar diepe kanalen van tien miljard liter functioneren als buffers. Dit systeem slaat water op in natte periodes en onttrekt het in droge tijden. Hierdoor is geen extra winning nodig en ontstaat er geen paniek bij droogte.

290 Hij wijst erop dat PWN volgens NH Nieuws het duurste drinkwaterbedrijf van Nederland is en de hoogste prijs per kubieke meter rekent. Tegelijkertijd heeft PWN geen controle over de waterstand en investeert het miljoenen in risicovolle projecten. Door PWN op te laten gaan in Rijnland, kunnen overbodige managementlagen verdwijnen en kunnen deze kostbare projecten direct worden gestopt. Dit zou leiden tot een gezondere bedrijfsvoering en een eerlijker drinkwatertarief voor de burger.

295 Tot slot benadrukt de heer Van Heemstra dat water zich niets aantrekt van gemeente- of provinciegrenzen. Een integrale aanpak onder leiding van Rijnland zou de toekomstbestendigheid van het waterbeheer verbeteren en met meer ambitie invulling kunnen geven aan duurzame oplossingen.

300

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) bedankt de heer Van Heemstra voor zijn betoog en vraagt hoe hij de overdracht van bevoegdheden van PWN naar het Hoogheemraadschap van Rijnland voor zich ziet.

De heer **Van Heemstra** legt uit dat Rijnland organisatorisch de leiding zou krijgen over het waterbeheer. Hij wijst erop dat Rijnland al 700 jaar ervaring heeft met het beheren van waterpeilen in de gebieden die aan hen zijn toegewezen. Volgens hem is het gebrek aan goed watermanagement een groot deel van het probleem in Aerdenhout. Er ontbreken kanalen en hemelwaterafvoer, terwijl in het verleden duinrellen onder beheer van Rijnland vielen. Sinds deze bij de gemeente liggen, blijkt volgens hem dat de gemeente dit niet goed aankan.

Hij stelt dat als Rijnland ook de duinen zou beheren, er extra buffercapaciteit ontstaat, wat helpt bij het reguleren van water. Hij begrijpt dat Rijnland overweegt om van resultaatgerichte doelen over te stappen naar inspanningsgerichte doelen, maar vindt dat zij de ruimte moeten krijgen om het gebied integraal te beheren. Volgens de heer Van Heemstra is een partij nodig die het hele gebied overziet en effectief kan sturen op waterbeheer.

De heer **Vendrig** (BBB) vraagt naar de status van de monumentale loofbomen, een onderwerp dat eerder in commissievergaderingen is besproken. Hij wil weten of deze bomen een gevaar kunnen gaan opleveren of dat hierop wordt ingegrepen.

De heer **Van Heemstra** bevestigt dat dit probleem al speelt, zelfs in zijn eigen tuin. Hij vertelt dat er monumentale bomen zijn omgevallen en dat hij zelf tot 26 meter hoogte zaagt, waardoor hij ziet hoe sommige takken topzwaar worden en afbreken. Hij legt uit dat bomen hun kracht verliezen als het waterpeil te hoog blijft, omdat ze niet goed kunnen wortelen en hun wortels gaan rotten. Hij noemt als voorbeeld een gebied met eikenbomen verderop, waar prachtige bomen sinds 2016 zijn verzwakt en uiteindelijk allemaal omgezaagd moesten worden vanwege verrotting aan de onderkant. Volgens hem is dit een direct gevolg van het aanhoudend hoge waterpeil.

De **voorzitter** constateert dat de commissie geen verdere vragen heeft en dankt de heer Van Heemstra voor zijn inspraak.

Mevrouw **Leeflang** spreekt in op persoonlijke titel en benoemt een aantal met elkaar samenhangende onderwerpen: het niet halen van de KRW-doelen in 2027 en het gebruik van bestrijdingsmiddelen in Natura 2000-gebieden.

Volgens haar is het vrijwel zeker dat Noord-Holland, en Nederland in het algemeen, de KRW-doelen niet gaat halen. Nutriënten en bestrijdingsmiddelen vormen een groot probleem, waarbij de landbouw volgens diverse rapporten de belangrijkste veroorzaker is.

Ze verwijst naar het Zwanenwater, een trendmonitoringslocatie van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Hier zijn verschillende bestrijdingsmiddelen aangetroffen, zoals fipronil, tefluthrin en bromofos-ethyl, allemaal boven de norm. In de Driebanpolder zijn in 2024 vier insecticiden, 18 fungiciden en 14 herbiciden gemeten, die afzonderlijk onder de norm blijven, maar samen een toxisch mengsel vormen.

Mevrouw Leeflang stelt dat de toelating van bestrijdingsmiddelen door het Ctgb in de praktijk neerkomt op een vrijbrief voor gebruik. Ze vergelijkt dit met het toelaten van auto's door de RDW waarbij er geen snelheidslimieten gelden en er niet beboet wordt. Bovendien is er kritiek op de

toelatingsprocedure van het Ctgb.

- 350 Daarnaast merkt zij op dat het RIVM de luchtkwaliteit in de Noordkop als goed beoordeelt, maar dat niet is onderzocht hoeveel bestrijdingsmiddelen in de lucht zitten en of mensen deze inademen. Ze wijst op het Zwanenwater als indicator, omdat het hoger ligt dan de omgeving en er geen aanvoer van water vanuit lageregelegen gebieden is. Volgens haar betekent dit dat de aangetroffen bestrijdingsmiddelen via de lucht zijn verspreid en dus ook mensen, dieren en natuur
355 worden blootgesteld aan deze stoffen.

- Omdat de provincie verantwoordelijk is voor de instandhouding van Natura 2000-gebieden, ziet zij hier een groot probleem. Ze verwijst naar het rapport *Zorgen voor Morgen – Bollenteelt in Drenthe* van de Noordelijke Rekenkamer. Dit rapport beschrijft hoe provincies, gemeenten en
360 waterschappen de bollenteelt en het gebruik van bestrijdingsmiddelen kunnen reguleren. Mevrouw Leeflang adviseert de commissie om dit rapport grondig te bestuderen, omdat de Omgevingswet veel mogelijkheden biedt om in te grijpen.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

- 365 Statenlid **Bwefar** (GL) vraagt mevrouw Leeflang om toe te lichten wat zij bedoelt met de 'vrijstellingsbrief van het Ctgb.

- Mevrouw **Leeflang** legt uit dat er vaak wordt gesteld dat een bestrijdingsmiddel veilig is zodra het door het Ctgb is toegelaten en dat er niets meer aan gedaan kan worden. Volgens haar klopt dit niet, omdat de beoordelingsprocedure van het Ctgb gebaseerd is op toxiciteitstesten. Deze testen
370 zijn niet bedoeld om de veiligheid van een middel te bepalen, maar om vast te stellen welk toxisch effect het middel heeft.

Ze wijst op gegevens uit de Bestrijdingsmiddelenatlas, waaruit blijkt dat de toelatingsnormen van het Ctgb te ruim zijn. Dit blijkt volgens haar uit het feit dat het water vol zit met bestrijdingsmiddelen, ondanks de geldende normen.

- 375 Mevrouw **Haas** (PvdD) bedankt mevrouw Leeflang voor haar inspraak en vraagt of zij een concreet voorbeeld uit het Drentse rapport kan geven van een maatregel die de provincie onder de Omgevingswet zou kunnen nemen.

- Mevrouw **Leeflang** benadrukt dat zij chemicus is en geen jurist, maar dat haar collega's bij MOB
380 zich hiermee bezighouden. Ze verwijst naar het rapport, waarin duidelijk staat dat de provincie in samenwerking met gemeenten en waterschappen maatregelen kan opstellen. Onder de Omgevingswet kan bijvoorbeeld de maatwerkbevoegdheid worden ingezet om extra regels te stellen aan het gebruik van pesticiden, bijvoorbeeld in de bollenteelt nabij Natura 2000-gebieden.

- 385 De **voorzitter** constateert dat de commissie geen verdere vragen heeft en dankt mevrouw Leeflang voor haar inspraak.

3 Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Lijsten moties en toezeggingen

- 390 in reactie op de vraag van de **voorzitter** om akkoord te gaan met de agenda van de vergadering doet de heer **Wallaart** (PvdA) een ordevoorstel over agendapunt 6.a, de discussienotitie over recente stikstofuitspraken. Zijn fractie wil dit bespreken vanwege de actualiteit, maar ziet dat er weinig tijd is tijdens deze commissievergadering voor een grondige discussie. Hij stelt daarom voor om vandaag één korte gespreksronde te houden waarin fracties één of twee punten

395 meegeven aan Gedeputeerde Staten. Vervolgens kan het onderwerp in de volgende commissievergadering op 17 maart 2025 uitgebreider worden behandeld.

De **voorzitter** peilt de commissie hierover en wijst erop dat er nog schriftelijke vragen over dit onderwerp in behandeling zijn bij GS, waardoor GS op dit moment moeilijk volledig kan reageren.
400

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vindt het vervelend dat de discussienotitie pas op donderdag is ontvangen en dat GS niet kan reageren zolang er nog openstaande vragen zijn. Ze stelt voor om het hele onderwerp uit te stellen en het in de Provinciale Statenvergadering als actualiteit te bespreken, zodat de vragen eerst beantwoord kunnen worden.

405 Mevrouw **Haas** (PvdD) pleit ervoor om de bespreking volledig uit te stellen tot de volgende commissievergadering, zodat de antwoorden op de vragen eerst beschikbaar zijn.

De heer **Mantel** (JA21) en mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) steunen het voorstel
410 om het onderwerp door te schuiven naar een volgende commissievergadering, zodat er voldoende tijd is voor een gedegen discussie. De heer Mantel vraagt of GS de vragen vóór die vergadering kan beantwoorden.

De **voorzitter** vraagt de heer **Wallaart** (PvdA) of hij namens de indienende fracties akkoord gaat met uitstel naar de volgende commissie. De heer Wallaart wil hier welwillend naar kijken, maar
415 wijst erop dat de actualiteit van het onderwerp een directe bespreking wenselijk maakt.

De heer **Klein** (CU) vraagt hoe ervoor gezorgd wordt dat bij de volgende bespreking alle benodigde informatie beschikbaar is. Hij stelt voor dat GS toezegt om de gestelde vragen te
420 verwerken in de voorbereiding.

De heer **Mülder** (D66) steunt uitstel, maar deelt de zorgen van de PvdA. Hij vreest dat onderwerpen zoals stikstof door openstaande vragen te lang onbesproken blijven. Hij wijst erop dat veel van de schriftelijke vragen overlappen en vraagt hoe hiermee wordt omgegaan.
425

De **voorzitter** vraagt GS of de vragen voor de volgende commissievergadering beantwoord kunnen worden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de vragen nog binnen de beantwoordingstermijn
430 liggen en dat GS daarnaast werkt aan een brief met de laatste stand van zaken. De commissie zal deze vóór de bespreking in april ontvangen. Hij wijst erop dat het kabinet verwacht in april duidelijkheid te geven over de stikstofuitspraken en stelt voor om de bespreking rond die tijd te plannen.

435 De heer **Mülder** (D66) vindt april te laat en wijst erop dat sommige vragen, zoals over intern salderen, al sinds december ontstaan.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de antwoorden inmiddels door GS zijn vastgesteld en onderweg zijn naar de commissie.
440

Statenlid **Bwefar** (GL) erkent het belang van wachten op antwoorden, maar wil toch fracties de kans geven om alvast enkele punten voor de volgende vergadering te formuleren.

445 Mevrouw **Schneemann** (Volt) sluit zich hierbij aan en vraagt of GS de aangekondigde brief vóór de volgende commissievergadering kan sturen.

Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) vindt april te ver weg en benadrukt dat recente stikstofuitspraken veel partijen in Noord–Holland raken.

450 De heer **Wallaart** (PvdA) concludeert dat CDA, PvdD, JA21 en 50PLUS pleiten voor uitstel, terwijl GroenLinks, D66 en Volt voor een korte bespreking vandaag zijn. Hij stelt voor om in stemming te brengen of er nu een korte gespreksronde wordt gehouden, waarna het onderwerp op 17 maart 2025 opnieuw wordt geagendeerd.

455 De **voorzitter** laat stemmen over dit voorstel. Een gewogen meerderheid steunt een korte gespreksronde vandaag, gevolgd door een uitgebreide bespreking in de volgende commissievergadering. Hiermee wordt de agenda voor de vergadering vastgesteld.

460 Voorts concludeert de voorzitter dat het verslag van de commissievergadering van 13 januari 2025 en de lijsten moties en toezeggingen ongewijzigd zijn vastgesteld.

3.a Planningsoverzicht

465 Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) wijst op het planningsoverzicht en vraagt waarom de Kaderrichtlijn Water (KRW) hier nog niet op staat, terwijl dit beleidsstuk in december in de Tweede Kamer is besproken. Daarnaast vraagt zij naar de evaluatie van de Voedselvisie, die gepland stond voor het derde kwartaal van 2024, maar ook niet in het overzicht staat.

470 Mevrouw **Jansen** (D66) vraagt of de rapportage over PFAS–metingen in grondwater, gerelateerd aan drinkwater, in het derde kwartaal van 2025 kan worden behandeld. Dit sluit aan op de technische briefing van die ochtend.

475 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat er gesprekken met de waterschappen zijn gevoerd over de KRW en dat hierover een notitie wordt opgesteld. Zij verwacht dat deze in maart in het College ligt. Omdat de commissie niet in april vergadert, stelt zij voor om de KRW in mei te behandelen.

480 Gedeputeerde **Beemsterboer** erkent dat er een fout staat in het planningsoverzicht met betrekking tot de evaluatie van de Voedselvisie. Hoewel het overzicht 14 oktober 2024 vermeldt, is deze datum volgens hem niet meer haalbaar, aangezien GS nog niets over dit onderwerp heeft ontvangen. Hij heeft geen duidelijkheid over wanneer de evaluatie wél komt.

Mevrouw **Van Aesch** (PvdD) vindt oktober 2025 te laat en vraagt of de evaluatie niet al in het eerste kwartaal van 2025 kan worden behandeld.

485 Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat als de evaluatie in het eerste kwartaal van 2025 besproken moet worden, GS dit al in december 2024 had moeten vaststellen. Dat is niet meer mogelijk, omdat de verwerkingstijd van GS ongeveer drie maanden is. Hij kan niet garanderen dat

de evaluatie voor de zomer wordt aangeleverd, omdat hij nog geen informatie heeft over de planning binnen GS.

490

De **voorzitter** besluit dat het onderwerp bij de volgende commissievergadering op de agenda komt.

495

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de vraag over PFAS en zegt dat als de commissie behoefte heeft om dit in Q3 2025 te bespreken, zij dit kan toezeggen. Zij vertrouwt erop dat tijdens de technische briefing correct is aangegeven dat de rapportage dan beschikbaar zal zijn.

De **voorzitter** concludeert dat hiermee het planningsoverzicht is vastgesteld.

500

4 A-agenda Algemeen

4.a Financiën: Eerste Begrotingswijziging 2025 (A-agenda alle commissies)

Toelichting: In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze eerste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2025. De commissie wordt gevraagd te adviseren over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS-vergadering van 10 maart 2025. In de commissie Landelijk Gebied worden die onderdelen besproken die relevant zijn voor deze commissie. De commissie Bestuur adviseert over de begrotingswijziging vanuit de financiën – algemeen.

505

Eerste termijn commissie

510

Mevrouw **Schneemann** (Volt) wijst op de stijgende kosten voor faunaschade, zoals ook tijdens de technische briefing en expertsessie over faunabeheer is besproken. Ze vraagt de gedeputeerde om te reflecteren op deze sessie en aan te geven of hij hier concrete acties uit haalt.

515

Daarnaast gaat zij in op het Programma Natuur Netwerk (PNN). In een C-stuk, dat volgens Volt eigenlijk bij de begroting hoort, staat informatie over de herprogrammering van het PNN. Ze vindt het positief dat er extra geld van het Rijk komt, maar merkt op dat GS tegelijkertijd behoudender gaat programmeren. Dit staat volgens haar haaks op de laatste commissiebespreking, waarin veel partijen juist aangaven open te staan voor een flexibelere begroting. Ze vraagt waarom deze input niet is meegenomen door GS.

520

De heer **Veenboer** (PvdA) benadrukt dat zijn fractie zich inzet voor het versterken en uitbreiden van de natuur, met specifieke aandacht voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Hij wijst erop dat er zowel sprake is van onderbesteding als een tekort aan middelen, wat vraagt om een efficiënte én flexibele aanpak.

525

Hij is positief over het C-stuk waarin staat dat de motie voor pachtafkoop in 2025 financieel kan worden uitgevoerd. Wel vraagt hij zich af hoe dit na 2026 verdergaat, maar hij ziet dit als een belangrijke eerste stap.

530

Verder deelt hij de zorgen van Volt over het doorschuiven van geld binnen het programma. Hij begrijpt dat dit gebeurt, maar ziet ook dat er een extra terughoudendheid lijkt te ontstaan uit angst voor tekorten. Hierdoor zou de provincie op voorhand al besluiten om niet deel te nemen aan extra NNN-kansen of gebiedsprocessen. Hij vraagt GS om hierop te reflecteren en te overwegen om toch meer flexibiliteit in te bouwen.

535

Statenlid **Bwefar** (GL) heeft meerdere aandachtspunten.

- Allereerst uit zij zorgen over de reserve Groen, waar volgens haar alle financiële ruimte is verdwenen. GS erkent zelf in het stuk dat er geen ruimte meer is voor onverwachte ontwikkelingen. Ze vraagt wat de afweging hierbij is geweest.
- 540 • Daarnaast blijven de hoge kosten voor faunaschade een zorgpunt voor GroenLinks. Volgens haar is over dit onderwerp nog lang niet uitgepraat.
- GroenLinks is blij dat GS inzet op preventie en mitigatie van natuurbranden, iets wat eerder nog niet was opgevallen. Ze is benieuwd hoe dit geld wordt ingezet door de ontvangende gemeenten, de brandweer en de veiligheidsregio's.
- 545 • Verder vraagt zij, met oog op de technische briefing over PFAS, welk type brandschuim de brandweer in Noord-Holland gebruikt.
- Statenlid Bwefar is positief over de inzet van cofinanciering voor de Waddenzee, met name de steun voor de programma's *Het Wad Gaat Om* en *Wij & Wadvogels*.
- Wat betreft het Natuurnetwerk Nederland (NNN) sluit zij zich aan bij de punten die de
- 550 PvdA eerder heeft benoemd.

De heer **Klein** (CU) vraagt om een toelichting op het volledig benutten van de reserve Groen. Hij wil weten of dit een realistischere planning betekent of dat er projecten zijn geschrapt die eerder wel gewenst waren. Daarnaast vraagt hij of er belangrijke zaken zijn die hierdoor niet doorgaan en die het waard zijn om binnen de commissie te bespreken.

555

De heer **Mülder** (D66) merkt op dat er fouten in de begrotingswijziging staan. Volgens hem zijn er posten uit eerdere begrotingswijzigingen opgenomen die daar niet in hadden moeten staan. Hoewel dit de totale cijfers niet beïnvloedt, wil hij toch twee punten aanstippen.

560

Ten eerste vraagt hij naar de Oostelijke Vechtplassen, waar twee geplande overgangen nu vervallen. Hij wijst erop dat deze overgangen een specifiek doel hadden en vraagt wat er nu met dat doel gebeurt en welke alternatieven er zijn.

565 Daarnaast vraagt hij naar de afwaardering van NNN-gronden. Dit betreft aangekochte landbouwgronden die worden omgezet naar natuur, waardoor hun boekwaarde daalt. Hij merkt op dat de afwaardering hoger uitviel dan verwacht en dat dit leidde tot een bredere discussie binnen de D66-fractie. In de media is namelijk te zien dat landbouwgrondprijzen de laatste jaren sterk zijn gestegen, mede door opkoopregelingen. Hij vraagt GS hoe hiermee wordt omgegaan en

570 wat het effect is van de gestegen grondprijzen op de mogelijkheden om nog meer NNN-gronden aan te kopen.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt verduidelijking over programmapunt 5.6, *Versterken kansrijke landbouw*. Hij merkt op dat het budget hiervoor met 84% stijgt en boven de 8 miljoen euro uitkomt. Hij wil graag weten wat onder *kansrijke landbouw* wordt verstaan, wat landbouw kansrijk maakt en wanneer het juist als kansarm wordt beschouwd.

575

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) vraagt zich af of de Eerste Begrotingswijziging van 2025 wijst op stabiel beleid of dat er juist kansen zijn gemist. Ze merkt op dat de begroting met slechts 0,8 miljoen euro is bijgesteld en dat er nog steeds een overschot is. Tegelijkertijd ziet ze dat uitgestelde projecten binnen het programma *Natuur en Landelijk Gebied* niet zijn

580

uitgevoerd en nu worden doorgeschoven. Ze wil hiervoor graag een concrete planning op korte termijn, omdat dit niet duidelijk terugkomt in de verantwoording van de begrotingswijziging.

585 Daarnaast benoemt zij de stijgende kosten voor faunaschade en natuurbeheer, een punt waar al vragen over zijn gesteld. Ze benadrukt dat natuurbescherming belangrijk is, maar vraagt de gedeputeerde en de collega's of er een betere balans moet zijn tussen investeringen in natuur en de effectiviteit van het beleid, vooral in relatie tot agrarische ondernemingen. Ze vraagt of er goedkopere of efficiëntere manieren zijn om faunaschade te beperken, mede naar aanleiding van
590 de technische briefing hierover.

Tot slot stelt zij een vraag over de financiering van natuurontwikkeling. Op bladzijde 28 van de begroting staat dat in november 2024 een SPUK-subsidieschikking van het Rijk is ontvangen voor de periode 2024–2030, met een totale waarde van 90 miljoen euro inclusief btw. Voor 2024 is 6
595 miljoen euro begroot. Ze wil weten of de aanvragen en uitgaven volledig in 2024 moeten plaatsvinden of dat de middelen tot 2030 gebruikt mogen worden.

De heer **Mantel** (JA21) begint met een woord van dank voor de interessante expertmeeting van die ochtend. Hij sluit zich aan bij de eerder uitgesproken zorgen, die volgens hem Statenbreed
600 worden gedeeld. JA21 blijft hopen op een oplossing voor het grote probleem en is bereid hier constructief over mee te denken.

Over de begroting heeft hij één vraag aan GS. Op pagina 29 staat dat in de Eerste Begrotingswijziging maatregelen zijn genomen om budget in de reserve Groen te behouden voor
605 de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit zou zijn gedaan door de planning realistischer te maken en door gesprekken te voeren over de nog niet beschikbare middelen voor de koploperprojecten. De heer Mantel vraagt de gedeputeerde naar de consequenties hiervan en wat de inhoudelijke gevolgen zijn voor deze koploperprojecten.

610 De heer **Vendrig** (BBB) heeft twee vragen over de Eerste Begrotingswijziging. Zijn eerste vraag sluit aan bij die van de heer Mantel (JA21) en gaat over de programmering van de koplopermaatregelen. Op bladzijde 29 staat dat er, na gesprekken met het Rijk, een voorschot wordt genomen op de toekenning van middelen. Hij vraagt of deze gesprekken voldoende aanleiding geven om hierop te vertrouwen en of er een plan is voor het geval de middelen toch
615 niet beschikbaar komen.

Zijn tweede vraag gaat over faunaschade. Het budget hiervoor wordt verhoogd met 1,3 miljoen euro. Gezien de groei van schade veroorzakende populaties en de stijgende prijzen van gewassen, vraagt hij of GS verwacht dat dit bedrag voldoende is om alle schade in het komende
620 jaar te vergoeden. Daarnaast wil hij weten welk plan er is als de kosten hoger uitvallen dan begroot.

Mevrouw **Ouderkerken** (VVD) verwijst naar pagina 30 van de Eerste Begrotingswijziging, waar staat dat de faunaschade in 2025 onvoldoende begroot was. Naar aanleiding van de technische
625 briefing van die middag vraagt zij welke maatregelen de gedeputeerde van plan is te nemen om de financiële claims voor faunaschade te beperken.

- 630 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt GS voor de stukken en de toelichting. Zij wijst op pagina 32 van de Eerste Begrotingswijziging, waar staat dat GS 7,9 miljoen euro aan SPUK-gelden heeft ontvangen voor de legalisatie van PAS-melders. Echter, slechts de helft van dit bedrag, ongeveer 4 miljoen euro, wordt in 2025 ingezet. Mevrouw Koning-Hoeve vindt dit onbegrijpelijk, aangezien de gedoogperiode waarschijnlijk in maart afloopt en het onzeker is of deze wordt verlengd.
- 635 Ze benadrukt dat PAS-melders al jarenlang wachten op legalisatie en hierdoor geen investeringen in innovatie of duurzaamheid kunnen doen. Zonder vergunning krijgen zij geen krediet van banken, waardoor hun bedrijven volledig stil staan. Volgens haar kan deze situatie niet langer voortduren.
- 640 Ze roept de gedeputeerde op om te onderzoeken of het volledige bedrag alsnog dit jaar kan worden ingezet. Ze wijst erop dat andere provincies uitgebreide plannen maken voor de legalisatie van PAS-melders en verwacht hetzelfde van GS. Daarnaast vraagt zij een terugkoppeling over het eerder besproken voorstel om extra ambtenaren in te zetten voor dit proces. Tot slot geeft zij aan dat het CDA overweegt een motie in te dienen om ervoor te zorgen
- 645 dat het volledige bedrag direct wordt ingezet en niet slechts de helft.

Schorsing van 16.15 uur tot 16.27 uur.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

- 650 Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de gestelde vragen.

Op de vraag van de PVV over kansrijke landbouw legt hij uit dat dit aansluit bij de zeven kringlooplandbouwsporen. Deze variëren van extensieve biologische landbouw, vooral in natuurgebieden, tot hightech landbouw met minimale emissies.

- 655 Bijna alle partijen vroegen naar de aanpak van faunaschade. Volt vroeg daarnaast om een reflectie op de expertsessie van die dag. Gedeputeerde Beemsterboer vond de sessie nuttig en breed informatief over hoe een faunabeheerplan tot stand komt en welke uitdagingen er zijn. Het gaf handelingsperspectief voor het beheer van ganzenpopulaties. Hij verwijst naar een presentatie
- 660 waarin werd benadrukt dat “de kost voor de baat uitgaat”, wat relevant is voor het ganzenbeheer. In de komende maanden wordt verder gesproken over extra maatregelen voor populatiebeheer, waarvoor investeringen nodig zullen zijn. Hoe dit precies wordt vormgegeven, is nog niet duidelijk, maar er wordt achter de schermen aan gewerkt.
- 665 Op de vraag van 50PLUS over goedkopere manieren om faunaschade te beperken, antwoordt hij dat dit sterk samenhangt met populatiebeheer.

- Het CDA vroeg waarom slechts 4 miljoen euro van de 7,9 miljoen euro aan SPUK-gelden is gereserveerd voor de legalisatie van PAS-melders. Gedeputeerde Beemsterboer legt uit dat de SPUK-regeling over twee jaar loopt en het bedrag daarom technisch over die periode is verdeeld. Dit
- 670 betekent niet dat de provincie de uitvoering vertraagt. De provincie zet zich volledig in om de regelingen te benutten, maar stuit op uitdagingen door recente uitspraken over intern salderen, zoals bij Rendac en de Amercentrale. Hierdoor worden de geplande vier regelingen opnieuw

675 beoordeeld, omdat subsidies alleen kunnen worden verstrekt als er zekerheid is dat deze daadwerkelijk gebruikt kunnen worden.

Daarnaast meldt hij dat de provincie samen met de andere elf provincies een aanvraag heeft ingediend voor een tweede fase SPUK-gelden van 3,8 miljoen euro.

680 Tot slot verwijst hij naar de uitgebreider uitgewerkte plannen van andere provincies voor de legalisatie van PAS-melders. Noord-Holland werkt ook aan dergelijke plannen, maar recente rechterlijke uitspraken, zoals die van voor de kerst, zorgen voor beperkingen. Hierdoor zijn berekeningen en gesprekken, bijvoorbeeld over Texel, opnieuw onder de loep genomen.

685 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt waarom niet de volledige 7,9 miljoen euro aan SPUK-gelden direct beschikbaar wordt gesteld. Ze stelt dat een uitgebreider plan mogelijk effectiever zou zijn en dat ongebruikt geld volgend jaar alsnog kan worden ingezet.

690 Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de verdeling een technische verwerking in de begroting is. Als het mogelijk blijkt om de volledige 7,9 miljoen euro dit jaar in te zetten, kan het resterende bedrag eenvoudig uit de reserve worden gehaald. Dit is volgens hem geen ingewikkelde operatie. Hij benadrukt dat het doel blijft om zo veel mogelijk PAS-melders zo snel mogelijk te helpen en dat de technische verwerking geen beperking vormt voor de uitvoering.

695 Tot slot reageert gedeputeerde Beemsterboer op de vraag van het CDA over de inzet van extra ambtenaren. Hij geeft aan dat hiervoor een verzoek is ingediend bij de ambtelijke organisatie en dat de directie hier momenteel aan werkt.

700 Gedeputeerde **Kocken** reageert op meerdere vragen over de programmering binnen het Programma Natuur Netwerk (PNN) en de balans tussen flexibiliteit en het benutten van middelen. Zij legt uit dat er altijd een beperkt budget is, en dat de programmering daarop wordt afgestemd. Aan de ene kant vraagt de commissie om te voorkomen dat er onderbesteding is en dat beschikbare middelen volledig worden benut. Aan de andere kant betekent dit dat er geen extra kansenbudget is om onverwachte projecten op te pakken.

705 Om flexibel programmeren toch mogelijk te maken, is ervoor gekozen een reservelijst aan te leggen. Dit betekent dat wanneer een project in het lopende jaar niet doorgaat of stagneert, een ander project van de reservelijst kan worden opgepakt. Hierdoor blijft het beschikbare budget volledig aan natuur besteed. Dit sluit volgens haar aan bij de wens van de commissie om onderbesteding te voorkomen.

715 Voor projecten die hierdoor uitvallen, geldt dat deze in een volgende programmering opnieuw kunnen worden opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de overgangen waar de heer Müller (D66) naar vroeg. Het schrappen van deze overgangen betekent niet dat ze niet meer nodig zijn, maar dat ze binnen het beschikbare budget nu niet als prioriteit zijn opgenomen of nog niet uitvoeringsklaar zijn.

720 Gedeputeerde Kocken benadrukt dat de keuzes binnen de programmering zorgvuldig zijn gemaakt en dat alle andere maatregelen die nodig worden geacht, op een later moment weer bij de commissie terugkomen.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) vraagt om verduidelijking over hoe de keuze voor een behoudender programmering zich verhoudt tot de uitleg van gedeputeerde Kocken.

725 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat dit komt doordat er na 2026 geen middelen meer in de reserve Groen zitten. Hierdoor kunnen er nu geen projecten worden opgestart zonder zekerheid dat ze ook kunnen worden afgerond. Ze erkent dat de commissie heeft aangegeven hiervoor in de Kaderbrief een oplossing te willen, een wens die zij deelt en hoopt te kunnen voorleggen.

730 Ze bevestigt dat de conclusie klopt: door de lucht uit de programmering te halen en strakker te plannen, is er minder ruimte om in te spelen op nieuwe kansen die zich onverwacht voordoen.

Daarnaast reageert ze op een eerdere vraag van de heer **Mülder** (D66) over de stijgende grondprijzen en de impact hiervan op de afwaardering van landbouwgrond. Ze benadrukt dat grondprijzen de
735 afgelopen twaalf jaar zijn gestegen en dat dit een factor is waar rekening mee wordt gehouden in de programmering. Dit heeft echter geen grote gevolgen voor de boekhouding, omdat ook natuurgronden in waarde stijgen. Hierdoor blijft de balanswaarde op peil. Wel betekent dit dat er meer geld nodig is voor de aankoop van grond. Als de trend van stijgende grondprijzen zich doorzet, zal dit in de toekomst blijven gelden.

740 De heer **Mülder** (D66) erkent dat grondprijzen de afgelopen twaalf jaar zijn gestegen, maar wijst erop dat media berichten dat deze trend in 2024 een extra versnelling heeft gekregen. Hij vraagt of deze stijging daadwerkelijk invloed heeft op de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast stelt hij dat hoe langer de provincie wacht, hoe hoger de kosten worden. Hij
745 vraagt of dit niet eerder in de commissie besproken had moeten worden.

Gedeputeerde **Kocken** reageert dat dit principe voor alle uitgaven geldt: door inflatie worden toekomstige projecten duurder, net zoals bij de aanleg van wegen of andere investeringen.

750 De heer **Mülder** (D66) reageert dat hij geen algemene economische les nodig heeft, maar specifiek wil weten hoe de stijgende landbouwgrondprijzen zich verhouden tot de afwaardering van gronden naar natuur. Hij stelt dat deze stijging groter is dan de algemene inflatie en exponentieel toeneemt. Hij vraagt of dit geen essentiële informatie is bij de besluitvorming over de afronding van het NNN.

755 Gedeputeerde **Kocken** erkent dat dit een relevante factor is, net als bijvoorbeeld het gewenste tempo van de afronding. Ze bevestigt dat als de provincie lang wacht, de kosten waarschijnlijk verder stijgen. Volgens haar is die constatering terecht en iets om in overweging te nemen bij de besluitvorming.

760 Gedeputeerde Kocken legt in het vervolg van haar beantwoording op vergen van JA21 en de BBB uit dat er een misverstand lijkt te zijn over de besteding van de koploperbudgetten. Het toegekende budget is niet gebruikt voor andere doeleinden. In plaats daarvan is er, vooruitlopend op de officiële beschikking van de koplopergelden, al rekening mee gehouden in de programmering. Dit gebeurde
765 omdat er voldoende zekerheid was dat de beschikking zou volgen. De goedgekeurde koploperprojecten kunnen daarom uit deze middelen worden bekostigd en zijn opgenomen in de planning.

Vervolgens reageert zij op de vraag van 50PLUS over de 90 miljoen euro voor natuurherstel.

770 Mevrouw Van der Helm–Chandansingh vroeg of de volledige aanvraag en uitgaven in 2024 moeten plaatsvinden, aangezien er voor dit jaar 6 miljoen euro is geraamd. Gedeputeerde Kocken bevestigt dat de aanvragen niet allemaal dit jaar hoeven te gebeuren. De verwachting is dat in 2024 6 miljoen euro wordt besteed en dat het resterende budget wordt doorgeschoven naar de komende jaren. Daarom is nu alleen dat bedrag opgenomen in de begroting.

775 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) vraagt ter verduidelijking of de subsidieaanvraag en uitgaven ook in de volgende jaren kunnen plaatsvinden als de geraamde 6 miljoen euro in 2024 niet volledig wordt uitgegeven.

780 Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dat de provincie ongeveer 90 miljoen euro uit de SPUK-regeling heeft ontvangen en dat dit bedrag over meerdere jaren kan worden besteed. Voor 2024 verwacht de provincie ongeveer 6 miljoen euro uit te geven, maar de middelen blijven beschikbaar voor de komende jaren.

785 In reactie op de vraag van GroenLinks of de provincie weet welke PFAS in blusschuim zitten, antwoordt gedeputeerde Kocken dat dit niet bekend is en dat zij ook niet precies weet hoe deze informatie verkregen zou kunnen worden.

790 Daarnaast werd gevraagd naar concrete voorbeelden van projecten die onder de subsidieregeling voor natuurbrandpreventie en –mitigatie vallen. Ze legt uit dat de subsidie onder andere wordt gebruikt voor het aanleggen van brandsingels met verloving of het verwijderen van struikgewas om brandrisico's te verminderen. Daarnaast bevat de regeling ook een component voor beleidsontwikkeling door gemeenten.

795 De heer **Vendrig** (BBB) merkt op dat een van zijn vragen nog niet is beantwoord. Hij wil weten of het huidige budget voor faunaschade voldoende is, gezien de oplopende schade, en wat het plan is als het budget niet toereikend blijkt te zijn.

Tweede termijn commissie

800 De heer **Mülder** (D66) is van mening dat de urgentie in de antwoorden soms ontbreekt.

Daarnaast spreekt hij zijn wens uit om in de begroting duidelijk terug te kunnen lezen waarom bepaalde projecten niet doorgaan. Hij verwijst specifiek naar de overgangen bij de Oostelijke Vechtplassen, die nu als *vervallen* zijn gemarkeerd. Hij vindt dat een toelichting in de begroting had kunnen staan, zodat hij niet over elk vervallen project afzonderlijk vragen hoeft te stellen.

805

Verder vraagt hij hoe de betrokken partners naar deze ontwikkeling kijken. Hij wijst erop dat deze overgangen al bijna twee jaar in de planning stonden en samen met partners zouden worden uitgevoerd. Hij wil weten of het uitstel in feite afstel betekent en hoe de partners hierop reageren.

810

De heer **Veenboer** (PvdA) sluit zich aan bij de eerdere discussie over stijgende grondprijzen. Hij merkt op dat hoe langer de provincie wacht met aankopen, hoe duurder het wordt. Daarom vindt hij het jammer dat in de tekst staat dat kansen alleen worden benut als een ander project afvalt.

815 Hij vraagt gedeputeerde Kocken om meer uitleg over de reservelijst die zij eerder noemde. Hij wil weten hoe deze lijst precies werkt: is het een verzameling potentiële NNN-gebieden die alleen doorgaan als een ander project niet uitvoerbaar blijkt? Of is er een andere manier waarop de provincie deze projecten prioriteert?

820

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** reageert op de vraag van de heer Veenboer (PvdA) over de reservelijst voor natuurmaatregelen binnen het Programma Natuur Netwerk (PNN). Zij legt uit dat er op veel plekken natuurmaatregelen nodig zijn, maar dat niet alles direct gefinancierd kan worden. In het huidige PNN
825 is daarom vastgelegd welke maatregelen nu worden uitgevoerd. Binnenkort ontvangt de commissie ook de korte termijn agenda die voortvloeit uit het gewijzigde NPLG of het PPLG, waarin aanvullende maatregelen staan. Sommige maatregelen zijn daarin nog niet opgenomen, maar dat betekent niet dat ze worden geschrapt.

830 Gedeputeerde Kocken benadrukt dat uitstel geen afstel betekent. Wel moet er binnen het beschikbare budget keuzes worden gemaakt. Ze kan geen lange lijst met alle mogelijke projecten sturen, omdat het totaalbedrag daarvan veel hoger zou zijn dan wat er beschikbaar is. In plaats daarvan presenteert zij een overzicht van de maatregelen die binnen het budget passen.

835 De reservelijst bevat projecten die nog steeds noodzakelijk zijn. Als een begroot project onverwacht niet doorgaat, kan een project van de reservelijst worden uitgevoerd. Dit voorkomt onderbesteding en zorgt ervoor dat de beschikbare middelen volledig aan natuurmaatregelen worden besteed. Dit is de kern van het flexibele programmeren binnen het PNN.

840 De heer **Mülder** (D66) vraagt waarom een post die al twee jaar vooruit wordt geschoven, nu volledig van de begroting wordt gehaald. Hij merkt op dat dit betekent dat het project in prioriteit is gedaald. Hoewel gedeputeerde Kocken zegt dat het niet verdwijnt, ziet hij wel een verschil: eerder werd het uitgesteld, nu is het volledig uit de begroting verdwenen.

845 Gedeputeerde **Kocken** reageert door als voorbeeld de Maxisweg bij Laren te noemen. Ze legt uit dat als een project niet vooruitkomt door gebrek aan lokaal draagvlak, het niet zinvol is om het in de begroting te laten staan. Dit betekent niet dat het project niet meer nodig is, maar dat het op dit moment niet uitvoerbaar is.

850 Daarnaast verwijst zij naar eerdere verzoeken van de commissie om realistisch te programmeren en om onderbesteding te voorkomen. Dit betekent dat projecten die waarschijnlijk niet binnen het lopende jaar uitgevoerd kunnen worden, nu worden vervangen door projecten die wel haalbaar zijn. De Maxisweg is bijvoorbeeld gekoppeld aan koplopergelden, en als dat project weer haalbaar wordt, zal zij opnieuw in gesprek gaan met de gemeente.

855

Ze benadrukt dat eerder meer ruimte was om projecten voorlopig op de begroting te laten staan, maar dat er nu is gekozen voor een striktere planning. Dit voorkomt onderbesteding en zorgt ervoor dat het budget daadwerkelijk aan natuur wordt besteed. Hiervoor wordt de reservelijst gebruikt: projecten die nu niet doorgaan, blijven in beeld en kunnen alsnog worden opgepakt zodra er ruimte
860 ontstaat.

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat faunaschade een opneinde regeling is en daarom gedurende het jaar wordt bijgesteld op basis van nieuwe informatie. Het belangrijkste ijkpunt voor de provincie is de jaarrekening van BIJ12, waarin de exacte schadevergoedingen voor Noord-Holland staan. Deze cijfers worden nog afgewacht.

Uit de huidige gegevens blijkt dat de totale getaxeerde schade in 2023 ongeveer 30,7 miljoen euro bedroeg. Het uiteindelijke bedrag aan vergoede schade zal iets lager uitvallen, maar de verschillen zijn doorgaans klein.

Gedeputeerde **Beemsterboer** uit zijn zorgen over de sterke stijging van faunaschade door de houtduif: van 1,6 miljoen euro in 2023 naar 9,4 miljoen euro in 2024. Omdat er op dit moment geen populatiemaatregelen voor de houtduif mogen worden genomen, bestaat de kans dat deze schade verder blijft stijgen. Hij schat in dat de totale getaxeerde schade daardoor richting de 40 miljoen euro zou kunnen gaan.

Voor de gans wordt met het Faunabeheerplan Gans ingezet op populatiebeheer en kostenbeheersing. Hij verwacht dat dit uiteindelijk tot een daling van de schade zal leiden, maar dat dit enkele jaren zal duren.

Gedeputeerde **Beemsterboer** benadrukt dat de verwachte schade voor 2025 van veel factoren afhangt en dat hij nog geen harde voorspelling kan doen. Wel geeft hij aan dat 2025 een kostbaar jaar kan worden als de huidige trend zich doorzet.

Statenlid **Bwefar** (GL) vraagt of de provincie zelf bepaalt hoe groot de schadepost voor faunaschade is en of het mogelijk is om hier een maximumbedrag aan te verbinden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** legt uit dat dit mede afhankelijk is van het provinciale beleid. De beleidsvrijheid wordt begrensd door de mogelijkheden tot populatiebeheer. Omdat er op dit moment geen beheer mogelijk is voor de houtduif, wordt het redelijk geacht om de schade volledig te vergoeden. De ruimte om met maximale bedragen te werken, zoals een vast schadeplafond, is daardoor beperkt.

Statenlid **Bwefar** (GL) vraagt aanvullend wie bepaalt wat als redelijk wordt beschouwd.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat dit grotendeels door de wet wordt bepaald. Hij verwijst naar de rechtszaak over de 20% schadevergoeding bij de gans, beleid wat door de vorige coalitie is ingesteld. In deze zaak is de eisers gelijk gegeven, omdat 20% eigen risico niet als redelijk werd beschouwd. De provincie is tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan om duidelijkheid te krijgen over de beleidsvrijheid.

Daarnaast wijst hij erop dat er juridisch gezien een verschil is tussen de gans en de houtduif. Voor de gans is populatiebeheer mogelijk, terwijl voor de houtduif op dit moment geen enkele beheermogelijkheid bestaat. Dit beïnvloedt in hoeverre van agrariërs verwacht kan worden dat zij zelfstandig maatregelen nemen om schade te beperken.

Mevrouw **Haas** (PvdD) vraagt op welke termijn een aangepast faunabeheerplan wordt verwacht, waarin ook een escalatieladder is opgenomen, specifiek voor de houtduif.

- 910 Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat hij deze vraag al vaker heeft beantwoord en schetst de situatie rondom het faunabeheerplan voor algemene soorten, waaronder de houtduif. Landelijk bestond er een faunabeheerplan waarmee beheer mogelijk was, en de provincie Noord-Holland verwees hier ook naar in het eigen faunabeheerplan.
- 915 Echter, dit landelijke plan is juridisch aangevochten en in Noord-Holland ongeldig verklaard. Hierdoor is Noord-Holland nu de enige provincie waar geen beheer van de houtduif mogelijk is. Dit heeft als gevolg dat er weinig actuele cijfers zijn over de populatieontwikkeling en de schade die de houtduif veroorzaakt.
- 920 De provincie werkt nu aan het verzamelen van meer kennis over de houtduif en de schade die de soort aanricht. Deze informatie is noodzakelijk voor een juridisch goed onderbouwd faunabeheerplan. Op dit moment zit de provincie nog in de fase van gegevensverzameling en kan gedeputeerde Beemsterboer nog geen indicatie geven wanneer er een nieuw beheerplan voor de houtduif zal zijn. Hij erkent dat dit een frustrerende situatie is, zowel financieel voor de provincie als
- 925 voor agrariërs die schade ondervinden, met name in de vollegrondsgroenteteelt. Toch is dit de realiteit waar Noord-Holland voorlopig mee te maken heeft.

- Mevrouw **Schneemann** (Volt) merkt op dat gedeputeerde Beemsterboer eerder aangaf dat de aanpak van faunaschade deels met beleid te maken heeft. Ze vraagt of het in feite ook een
- 930 politieke keuze is waar de provincie nu mee te maken heeft.

- Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert dat de rechter recent lijkt te hebben aangegeven dat dit niet het geval is, maar dat dit nog een open vraag blijft. Hij verwijst naar het beleid rondom ganzenbeheer in Noord-Holland, dat zo'n twaalf jaar geleden is vastgesteld. Toen is besloten om
- 935 voor de gans een uitzondering te maken, vanwege de grote populatie in de provincie. Hij geeft aan dat inmiddels vrijwel alle provincies een vergelijkbaar beleid hanteren. Het is daarom onduidelijk in hoeverre Noord-Holland nog beleidsvrijheid heeft om hiervan af te wijken.

- De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken. De Eerste Begrotingswijzing
- 940 2025 zal als bespreekstuk worden doorgeleid naar de Provinciale Statenvergadering van 10 maart 2025. Het verslag van deze bespreking zal aan de stukken van de PS-vergadering worden toegevoegd.

5 Rondvraag gedeputeerde Kocken

- 945 *Rondvraag inzake Weidevogels, ingediend door GroenLinks.*
- Statenlid **Van Wijnen** (GL) geeft aan eerder vragen te hebben gesteld over weidevogels en heeft uit de beantwoording van GS de indruk gekregen dat de provincie een afwachtende houding aanneemt. Volgens haar lijkt het beleid neer te komen op: er is een pot geld, die stellen we
- 950 beschikbaar, en verder ligt de verantwoordelijkheid bij de agrariërs en de betrokken organisatie.

Statenlid Van Wijnen verwijst naar een krantenartikel waarin deze organisatie, WLD, aangeeft dat het ondanks inspanningen heel moeilijk is om de weidevogelpopulatie te behouden of te verbeteren. Dit leidt volgens haar tot een patstelling. De aanpak is niet doelmatig en efficiënt

955 genoeg, maar tegelijkertijd wordt het geld gewoon uitgegeven zonder garantie dat het iets oplevert.

Statenlid Van Wijnen vraagt zich af hoe de provincie uit deze impasse kan komen en of GS hier een visie op heeft. Ze wil specifiek weten hoe GS omgaat met de boodschap van WLD dat zij het
960 niet redden met de huidige aanpak.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze de vraag niet helemaal begrijpt, maar benadrukt echter dat de provincie in goed overleg is met Waterland en Dijken en andere weidevogelbeheerders. Tijdens deze gesprekken worden de knelpunten voor de weidevogels besproken en wordt gekeken welke
965 maatregelen mogelijk en nodig zijn.

Daarnaast wijst zij op de aangekondigde 500 miljoen euro aan rijksmiddelen voor het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Een deel hiervan zal worden ingezet ter versterking van de collectieven, wat volgens haar het weidevogelbeheer ten goede zou moeten komen. Dit zou hen
970 ook beter in staat moeten stellen om de grote opgave waar zij voor staan, op te pakken. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat de provincie zich bewust is van de uitdagingen en samen met Waterland en Dijken zoekt naar oplossingen.

Statenlid **Van Wijnen (GL)** reageert kritisch en stelt dat de beantwoording van haar schriftelijke vragen in feite wordt herhaald. Ze is kritisch over de effectiviteit van de gesprekken en vraagt
975 hoeveel gesprekken de provincie nog wil voeren voordat er daadwerkelijk verbetering komt.

Gedeputeerde Kocken is van mening dat het huidige antwoord reëel is en wijst op de impact van de infractieprocedure bij het Rijk, die volgens haar een extra impuls zal geven aan de bescherming
980 van weidevogels. De provincie heeft hierin een verantwoordelijkheid, omdat het om de weidevogels van Noord-Holland gaat.

Ze nodigt Statenlid Van Wijnen uit om concrete verbeterpunten aan te dragen, maar blijft bij haar standpunt dat de provincie in gesprek is met Waterland en Dijken en andere beheerders. Ze erkent
985 dat dit wellicht niet het antwoord is waar GroenLinks op hoopte, maar benadrukt dat dit de aanpak is die nu wordt gevolgd.

Rondvraag inzake Halen doelen KRW, ingediend door GroenLinks.

Statenlid **Bwefar (GL)** geeft aan dat haar vraag mogelijk al deels is beantwoord toen de Partij voor de Dieren eerder vandaag de Kaderrichtlijn Water (KRW) aanhaalde. Toch vraagt zij om een
990 update over de KRW-doelen die in 2027 gehaald moeten worden in Noord-Holland en om een reflectie op de huidige status ten opzichte van die doelstellingen.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dat deze vraag aansluit bij eerdere discussies en geeft aan dat zij met een notitie zal terugkomen waarin de stand van zaken wordt geschetst. Ze verwacht dat deze notitie, afhankelijk van de voortgang, mogelijk nog voor de commissievergadering van 17 maart
995 beschikbaar is, maar waarschijnlijker pas in de vergadering van mei.

Rondvraag inzake Gewasbeschermingsmiddelen en N2000-gebieden, ingediend door GroenLinks.

1000 Statenlid **Van Wijnen (GL)** verwijst naar de beantwoording van haar eerdere schriftelijke vragen over een uitspraak van de rechtbank Leeuwarden. Ze heeft de indruk gekregen dat de provincie

een afschuivende houding aanneemt, terwijl Noord-Holland wel degelijk verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden. Ze vraagt hoe de provincie de risico's voor deze gebieden beoordeelt.

1005

Gedeputeerde **Kocken** reageert dat het onderwerp gewasbeschermingsmiddelen complexer is dan het op basis van één rechterlijke uitspraak lijkt. Er lopen momenteel meerdere rechtszaken met verschillende invalshoeken en tegen verschillende partijen, waardoor er nog geen duidelijkheid is over de gevolgen voor Noord-Holland. Volgens haar is er op dit moment onvoldoende juridische onderbouwing om te concluderen dat de recente uitspraken aanleiding geven tot een beleidswijziging in de provincie.

1010

De provincie volgt de ontwikkelingen nauwgezet, zowel op juridisch vlak als op rijksniveau. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat het wenselijk zou zijn als alle provincies een gezamenlijk beleid hanteren, zodat er geen versnippering ontstaat. Op dit moment betekent dit dat Noord-Holland nog geen actief beleid op dit punt voert en afwacht hoe het Rijk en andere provincies hiermee omgaan.

1015

Aanvullend wijst gedeputeerde Kocken erop dat de portefeuille gewasbeschermingsmiddelen recent is ondergebracht bij gedeputeerde Olthof. Dit is besloten omdat de kwestie overlap heeft met de beleidsterreinen landbouw, natuur en leefomgeving. Zij benadrukt dat dit niet betekent dat de vraag in de verkeerde commissie is gesteld, maar dat gedeputeerde Olthof hier coördinerend over gaat.

1020

Statenlid **Van Wijnen** (GL) stelt een vervolgvraag. Zij begrijpt dat de provincie rekening houdt met juridische kaders en procedures, maar de bescherming van Natura 2000-gebieden is volgens haar ook een praktische kwestie. Ze vraagt hoe de provincie actief de risico's voor deze natuurgebieden monitort, los van de juridische context, om de kwaliteit te waarborgen.

1025

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat gewasbeschermingsmiddelen in Nederland worden goedgekeurd door het Ctgb. Wanneer een middel is toegelaten, mag het in principe worden gebruikt. De provincie heeft op dit moment onvoldoende aanknopingspunten om te stellen dat het gebruik van deze middelen binnen Noord-Hollandse Natura 2000-gebieden niet-significante effecten heeft. Zolang er geen duidelijke juridische basis is, vindt zij het niet verantwoord om provinciale beleidsregels hierop aan te passen.

1030

1035

Daarnaast wijst zij op het belang van zorgvuldige besluitvorming. Als de provincie beperkingen oplegt aan het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zonder voldoende onderbouwing, kunnen deze beslissingen juridisch worden aangevochten door betrokken partijen, zoals agrariërs of bedrijven. Dit kan ertoe leiden dat het beleid geen standhoudt, wat volgens gedeputeerde Kocken niemand ten goede komt.

1040

Ze erkent de zorgen die over dit onderwerp leven, ook naar aanleiding van de insprekers en de bredere maatschappelijke discussie. De provincie volgt deze ontwikkelingen dan ook nauwlettend.

1045

Rondvraag inzake Brief van ministerie van LNVN over verkenning Natura 2000, ingediend door Volt en D66.

Mevrouw **Schneemann** (Volt) wijst op een brief van het ministerie van LNVN, opgenomen op de C-agenda, waarin de provincie wordt gevraagd input te geven over de uitvoering van de Natura 2000-plannen. Aangezien de uitvoering van deze plannen een belangrijke provinciale taak is, wil Volt graag meegenomen worden in de communicatie.

Zij stelt drie vragen aan GS:

1. Kan gedeputeerde Kocken met Provinciale Staten delen wat er is besproken tijdens het Bestuurlijk Overleg (BO) Natuur op 28 november 2024 en welke uitkomsten daaruit zijn gekomen?
2. Hoe gaat de gedeputeerde reageren op het verzoek van het ministerie?
3. Hoe wordt Provinciale Staten op de hoogte gehouden van deze reactie?

en

Rondvraag inzake Knelpunten N2000-gebieden, ingediend door CDA.

De heer **Dijk** (CDA) verwijst naar het verzoek van het ministerie van LNV aan de provincie Noord-Holland om aan te geven welke vastgestelde Natura 2000-doelen knelpunten vormen en mogelijk niet haalbaar zijn. Er wordt bekeken of deze doelen in andere gebieden beter gerealiseerd kunnen worden.

Het CDA vindt deze herijking van Natura 2000-doelen belangrijk en stelt de volgende vragen:

1. Hoe gaat GS beoordelen welke Natura 2000-doelen in Noord-Holland onrealiseerbaar zijn?
2. Hoe wordt bepaald welke doelen in andere Natura 2000-gebieden beter of gemakkelijker kunnen worden bereikt?
3. Wie stelt de lijst met knelpunten op en wanneer gebeurt dit?
4. Wanneer kan Provinciale Staten een eerste overzicht van deze knelpunten verwachten?

Gedeputeerde **Kocken** begint met de vragen van het CDA. Ze erkent dat het vaststellen van onrealistische doelen een complexe kwestie is, omdat verschuiving van doelen ecologisch onderbouwd moet worden. Ecologen beoordelen momenteel welke doelen mogelijk elders beter gehaald kunnen worden.

Daarnaast wijst ze erop dat dit onderwerp ook in IPO-verband besproken moet worden. Niet alle provincies zullen zonder meer bereid zijn om natuurdoelen van Noord-Holland over te nemen. Bovendien zijn er natuurgebieden die zo specifiek bij Noord-Holland horen – zoals de duinen – dat het onrealistisch is om hun natuurdoelen naar een andere provincie te verplaatsen.

De verkenning richt zich volgens gedeputeerde Kocken vooral op situaties waarin het Rijk bij het vaststellen van Natura 2000-doelen een inschattingsfout heeft gemaakt en waar doelen elders efficiënter gehaald kunnen worden. Op dit moment heeft de provincie nog geen concrete natuurdoelen in beeld die zeker verplaatst kunnen worden.

De eerste inventarisatie moet half maart 2025 bij het ministerie worden ingediend. Dit betreft een longlist met mogelijke knelpunten. Vervolgens wordt beoordeeld welke doelen daadwerkelijk kansrijk zijn om te verplaatsen. De definitieve lijst wordt later verder uitgewerkt. Gedeputeerde Kocken zegt toe dat PS deze longlist ontvangt zodra deze naar het Rijk wordt gestuurd.

1095

Over het BO Natuur van 28 november 2024, waar D66 en Volt naar vroegen, heeft gedeputeerde Kocken alleen een korte terugkoppeling ontvangen. De afspraak daar was dat er een zorgvuldig proces wordt uitgewerkt, waarbij naar verwachting eerst een longlist wordt opgesteld en daarna wordt bepaald welke doelen kansrijk zijn voor verplaatsing.

1100

Er is nog geen definitieve besluitvormingsstructuur, maar mogelijk wordt dit via de Bestuurlijke Adviescommissie (BAC) Landelijk Gebied geregeld. Dit kan de termijnen beïnvloeden. Voor nu is de deadline half maart 2025. **Gedeputeerde Kocken zegt toe PS op de hoogte te houden van de voortgang en eventuele verschuivingen in de planning.**

1105

Tot slot benadrukt ze dat er momenteel geen longlist is met natuurdoelen die Noord-Holland kan laten vallen of aan een andere provincie kan overdragen. Dit is niet alleen een praktische vraag, maar ook een beleidsmatige en inhoudelijke discussie die Provinciale Staten mogelijk zelf verder moeten voeren.

1110

Mevrouw **Schneemann** (Volt) bedankt voor de beantwoording en vraagt of het verplicht is om een longlist in te dienen, of dat deze lijst ook nul gebieden kan bevatten.

1115

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat de provincie in dat geval niet stil blijft, maar aan het ministerie zal laten weten dat Noord-Holland geen gebieden heeft waarvan wordt gedacht dat de doelen beter elders behaald kunnen worden.

1120

Mevrouw **Bakker** (VVD) vraagt de gedeputeerde om te reflecteren op de insprekers die zich niet gehoord en gezien voelden door de provincie in het kader van de overvloedige regenval.

Gedeputeerde **Kocken** dankt haar voor de vraag en verwijst naar de recente radenbijeenkomst van Zuid-Kennemerland, waar zij anderhalve week geleden sprak. Ze vindt het vervelend om te horen dat sommige mensen het gevoel hebben gekregen dat zij daar onjuiste informatie heeft gegeven. Ze probeert juist te voorkomen dat er misverstanden ontstaan.

1125

Tijdens de bijeenkomst gaf gedeputeerde Kocken een algemeen overzicht van haar rol als coördinator, zoals Provinciale Staten haar heeft opgedragen. Ze heeft toegelicht dat zij in kaart brengt wie waarvoor verantwoordelijk is, zodat misverstanden worden voorkomen, en dat er goede communicatie op gang wordt gebracht. Dit heeft ze eerder ook aan de Staten teruggekoppeld.

1130

Daarnaast gaf ze enkele voorbeelden van maatregelen die de provincie neemt, zoals de aanpak van de Zeeweg. Ze benadrukt dat ze nadrukkelijk niet heeft gezegd dat de provincie in Aardenhout West maatregelen neemt. Wel kan het zijn dat ze sprak over algemene provinciale maatregelen, en dat mensen daardoor dachten dat dit ook op hun situatie sloeg. Dit is echter niet het geval, omdat de provincie niet overal waar problemen spelen, zelf maatregelen kan en zal nemen.

1135

Ze betreurt het als dit tot een misverstand heeft geleid, maar stelt duidelijk dat de provincie Aardenhout West niet als haar verantwoordelijkheid ziet en daar geen maatregelen uitvoert.

1140

7 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

Rondvraag inzake pachtovereenkomsten commissie Landelijk Gebied, ingediend door GroenLinks.

1145 Statenlid **Van Wijnen** (GL) wijst op een voorstel van VVD en GroenLinks/PvdA in de Tweede Kamer om pachtovereenkomsten langer te laten lopen, met als doel de verduurzaming van de landbouw te stimuleren. In plaats van te wachten tot het voorstel wordt aangenomen en daarna pas te beginnen met het verkennen van de mogelijkheden, wil Statenlid Van Wijnen nu al weten hoe GS dit voorstel ziet en welke kansen de provincie hierin ziet. Op die manier kan Noord-Holland snel handelen als de mogelijkheid zich voordoet.

1150 Gedeputeerde **Beemsterboer** is van mening dat het goed is dat GroenLinks hier aandacht voor vraagt. Hij geeft aan dat de provincie dit idee ondersteunt en dat Noord-Holland eerder al bij het Rijk heeft gepleit voor langere pachtcontracten.

1155 Ook binnen Provinciale Staten is dit onderwerp al aan bod gekomen, bijvoorbeeld bij de verpachting van voedselbossen. Daar is bewust gekozen voor een langere pachttermijn, zodat pachters voldoende tijd krijgen om hun plannen uit te voeren.

1160 Volgens gedeputeerde Beemsterboer bieden langjarige pachtovereenkomsten meer mogelijkheden om afspraken te maken over kringlooplandbouw, investeringen, agrarisch natuurbeheer (ANLb) en wisselteelten. Hij ziet dit als een positieve ontwikkeling en geeft aan dat GS het voorstel in de Tweede Kamer met belangstelling volgt.

Rondvraag inzake geitenhouderijen, ingediend door D66.

1165 De heer **Mülder** (D66) vraagt naar de status van het mandaat rondom geitenhouderijen en naar de gevolgen van het onderzoek voor omwonenden van bestaande geitenhouderijen. Hij verwijst naar eerdere uitspraken waarin werd aangegeven dat, zodra het onderzoek zou zijn afgerond, er een beslissing zou worden genomen en het mandaat mogelijk zou terugkeren naar de provincie. Daarnaast vraagt hij wat de uitkomsten van het onderzoek betekenen voor de omwonenden van bestaande geitenhouderijen.

1170 Gedeputeerde **Beemsterboer** licht toe dat Provinciale Staten op 15 juli 2024 drie scenario's hebben besproken:

1. Het onderzoek toont duidelijk aan dat er een verhoogde kans op longontsteking is door geitenhouderijen.
- 1175 2. Het onderzoek toont duidelijk aan dat er géén verband is.
3. Er blijft onduidelijkheid, en een vervolgonderzoek wordt voorgesteld.

1180 Het kabinet heeft inmiddels besloten om de Gezondheidsraad om een interpretatie van het onderzoek te vragen en heeft de provincie opgeroepen om deze af te wachten. Hierdoor blijft de geitenstop voorlopig van kracht en verandert er niets voor geitenhouders of omwonenden ten opzichte van de situatie vóór het onderzoek.

1185 Wel gaat de provincie binnenkort in gesprek met geitenhouders over deze ontwikkelingen. Er zijn vooralsnog geen plannen om met gemeenten of omwonenden in gesprek te gaan, mede omdat dit een grote groep betreft.

De heer **Mülder** (D66) vraagt verduidelijking over het mandaat en verzoekt om een snelle beantwoording van de schriftelijke vragen van BBB.

1190 Gedeputeerde **Beemsterboer** bevestigt dat het mandaat niet is teruggegeven, zolang er nog geen duidelijkheid is van de Gezondheidsraad. Hij zegt toe dat de schriftelijke vragen zo snel mogelijk beantwoord zullen worden.

Rondvraag inzake Uitverkoop beter bezig boeren aan hoogste bieder, ingediend door PvdA.

1195 De heer **Wallaart** (PvdA) stelt voor om deze rondvraag niet in de commissievergadering te behandelen, maar om deze om te zetten in mondelinge vragen tijdens de PS-vergadering of in schriftelijke vragen.

De voorzitter stemt hiermee in.

1200 **6 B-agenda Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed (gedeputeerde Beemsterboer)**

6.a Discussienotitie PvdA, BBB, GroenLinks en D66 over stikstofuitspraken

1205 *Behandelveorstel: de commissie is gevraagd het agendaverzoek, en met name de vragen van de indieners aan de commissie, met GS en met elkaar te bespreken. Gezien de beschikbare tijd is afgesproken dat de commissie in een korte ronde de aandachtspunten per fractie deelt met de indieners.*

1210 De heer **Wallaart** (PvdA) merkt op dat de bespreking in tijdsnood komt, maar ziet het als een positief signaal dat D66, BBB en GroenLinks gezamenlijk een voorstel hebben ingediend, ondanks mogelijke verschillen in standpunten (*agree to disagree*).

1215 Hij wijst op het voorbeeld uit Gelderland, waar men rond natuurgebieden strengere maatregelen wil nemen om de uitstoot te verminderen. Hij vindt dit een verstandige aanpak en stelt voor dat Noord-Holland een vergelijkbare strategie overweegt.

Wel vraagt hij GS om rekening te houden met *beter bezig boeren* – boeren die al natuurinclusief werken in de buurt van natuurgebieden. Hij pleit ervoor dat deze groep niet de dupe wordt van nieuw beleid en vraagt GS hier nu alvast rekening mee te houden.

1220 Mevrouw **Haas** (PvdD) geeft aan veel punten te hebben, maar zich te willen beperken tot enkele essentiële zaken.

- Ze sluit zich aan bij het punt over bufferzones rond natuurgebieden, dat eerder werd genoemd.
- 1225 • Daarnaast vraagt ze aandacht voor een onderzoek van het Programmabureau Natuurinclusief, waarin wordt voorgesteld om een investeringsagenda op te stellen voor natuurinclusieve landbouw. Dit zou moeten bijdragen aan een gezonde bodem en duurzame landbouw.
- 1230 • Tot slot doet ze een oproep met betrekking tot stikstofberekeningen. Ze vergelijkt de stikstofproblematiek met een volle emmer: "Als de emmer vol is, is de emmer vol en kunnen we daar niets meer aan toevoegen." Volgens haar moet de provincie eerst zorgen dat de uitstoot substantieel wordt verminderd voordat er weer ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen.

1235 De heer **Mülder** (D66) merkt op dat de recente ontwikkelingen rondom stikstof voor velen schokkend waren, maar dat sommige mensen dit ook zagen aankomen. Hij volgt het nieuws

hierover nauwlettend en wijst erop dat meerdere provincies, zoals Brabant, Utrecht en Gelderland, al maatregelen hebben genomen.

1240 Hij vindt het opvallend dat Noord-Holland hierin achterblijft en noemt de stilte oorverdovend. Met het oog op de aankomende besprekingen vraagt hij GS om alvast voor te bereiden waarom Noord-Holland nog geen vergelijkbare maatregelen heeft genomen. Zo kan Provinciale Staten beter beoordelen of en waarom de provincie een andere koers vaart dan andere provincies.

1245 Tot slot hoopt de heer Mülder dat de discussie niet langer wordt uitgesteld door steeds te wachten op nieuwe rapporten of onderzoeken. Voor D66 is het belangrijk dat er snel inhoudelijk over dit onderwerp wordt gesproken.

1250 Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) sluit zich aan bij de aandachtspunten van D66 en Partij voor de Dieren.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat de PVV het eens is met de indieners dat de recente rechterlijke uitspraken over stikstof voor problemen zorgen. Hij benadrukt echter dat de PVV de stikstofcrisis zelf ziet als een ambtelijk verzinsel en niet als het daadwerkelijke probleem. Volgens hem zijn het de juridische uitspraken die nu voor belemmeringen zorgen.

1255 De heer **Vendrig** (BBB) vraagt aandacht voor de PAS-melders en de gevolgen van de recente uitspraak over extern salderen. Hij wil weten welke mogelijkheden er nog zijn voor deze groep en welk risico de bedrijven lopen die destijds stikstofruimte hebben verkocht aan Schiphol. Mogelijk kan de uitspraak ook gevolgen hebben voor deze bedrijven.

1260 Daarnaast vraagt hij aandacht voor landbouwinnovaties. Hij verwijst naar een recent rapport van Wageningen Universiteit, waaruit blijkt dat grootschalige innovaties in de landbouw stikstof- en broeikasgasemissies zelfs sterker kunnen verminderen dan het halveren van de veestapel. Minister Wiersma heeft aangekondigd dat hier 1,25 tot 2,5 miljard euro voor beschikbaar komt. 1265 De heer Vendrig wil weten in hoeverre Noord-Holland hier iets mee kan en of deze mogelijkheden kunnen worden meegenomen in het beleid.

Mevrouw **Bakker** (VVD) verwijst naar de discussienotitie waarin staat dat 85% van de Noord-Hollandse agrarische ondernemers graag wil blijven ondernemen, terwijl mogelijk 15% gebruik 1270 wil maken van een beëindigingsregeling. Dit betekent volgens haar dat de overgrote meerderheid van de agrarische ondernemers verwacht voldoende perspectief te hebben om hun bedrijf voort te zetten. De VVD voelt zich verantwoordelijk voor dat toekomstperspectief.

1275 De heer **Wallaart** (PvdA) corrigeert dat niet 15% van de agrarische ondernemers zich heeft aangemeld voor de vrijwillige beëindigingsregeling, maar slechts vijftien ondernemers in totaal. Dit komt neer op minder dan 1%.

Mevrouw **Bakker** (VVD) reageert dat deze correctie haar betoog niet verandert, maar bedankt de 1280 heer Wallaart voor de toelichting.

Ze vervolgt dat er nog veel onduidelijkheid is over de plannen die de minister van LVVN zal uitrollen. Wel is bekend dat er voldoende geld beschikbaar is waar Noord-Holland met een goed plan een beroep op kan doen.

- 1285 De VVD ziet urgentie om op korte termijn gebruik te maken van deze middelen. Noord-Holland moet zowel een toekomstperspectief bieden aan agrarische ondernemers als natuurdoelen realiseren. Volgens mevrouw Bakker ligt de oplossing in een verregaande vorm van agrarisch natuurbeheer met duidelijke resultaatafspraken. Op basis van de inspanningen die boeren leveren, kan een passende subsidie worden vastgesteld, waarbij meer activiteiten en een hogere
- 1290 kwaliteit natuur ook tot een hogere subsidie kunnen leiden.

- Zij benadrukt dat de vaststelling van subsidies goed gemonitord moet worden, zodat het resultaat in verhouding blijft met de financiële ondersteuning. De VVD ziet hierin een win-winsituatie: meer en betere natuur door agrarisch natuurbeheer, gecombineerd met een
- 1295 toekomstperspectief voor ondernemers.

- Tot slot stelt mevrouw Bakker dat Noord-Holland niet hoeft te wachten op landelijke ontwikkelingen en dat het plan voor verregaand agrarisch natuurbeheer nu al kan worden opgepakt.

- 1300 De heer **Dijk** (CDA) maakt een opmerking over punt 1 in de discussienota, dat zich richt op de stikstofdoelen. Hij wijst erop dat agrarische bedrijven wel kunnen sturen op emissie, maar niet op de daadwerkelijke depositie in Natura 2000-gebieden. Dit maakt het volgens hem onmogelijk om de Kritische Depositiewaarden (KDW's) te halen. Zelfs als alle bedrijven verdwijnen, wordt de
- 1305 KDW in veel gebieden nog steeds niet bereikt. Daarom pleit hij ervoor om kritisch naar de KDW's en drempelwaarden te kijken en hierin verandering aan te brengen. Hij vindt het onhoudbaar dat de normen in Nederland veel strenger zijn dan in omliggende landen.

- Tegelijkertijd benadrukt de heer Dijk dat er wél moet worden gewerkt aan natuurverbetering en dat natuurbeheerplannen moeten worden voortgezet. Daarnaast pleit hij voor het handhaven en uitbreiden van het huidige Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) binnen het
- 1310 Natuurnetwerk Nederland (NNN) en het toevoegen van een nieuwe vorm van ANLb die NNN-waardig is. Het CDA heeft hier in het verleden al vaker voor gepleit en vindt dat extra rijksmiddelen hiervoor moeten worden benut.

- 1315 De heer Dijk vraagt ook om een bredere inzet van ANLb als instrument binnen het NNN. Hij is kritisch over hoe ANLb in de discussienota wordt gepresenteerd en vindt dat daarin een verkeerde voorstelling van zaken wordt gegeven. Volgens hem gelden er nu al strenge controles voor ANLb en is het niet zo vrijblijvend als wordt gesuggereerd. Hij merkt op dat bij het
- 1320 Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) juist minder controles plaatsvinden.

Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) bedankt voor de discussienota en vindt het goed dat dit onderwerp wordt besproken. Ze sluit zich aan bij de bijdrage van D66.

- 1325 Ze uit haar verbazing over het feit dat coalitiepartijen nu aan de oppositie vragen om oplossingen voor een probleem dat volgens hun eigen verkiezingsbeloftes al lang opgelost had moeten zijn. Ze wijst erop dat er in de afgelopen jaren veel is vergaderd over een geloofwaardig

1330 gebiedsgericht plan als oplossing voor de PAS-melders, maar dat dit met één beslissing van tafel is geveegd. Volgens haar doet de huidige situatie denken aan een auto waarvan men de banden probeert te verwisselen, terwijl de landelijke BBB het motorblok eruit heeft gehaald. Ze vraagt zich af of de oppositie nu geacht wordt om de oplossingen aan te dragen.

1335 Desondanks stelt ze dat het stikstofdossier niet volledig vastzit. Ze wijst op een motie die op 17 oktober 2024 in de Tweede Kamer is aangenomen en die door de ChristenUnie is ingediend. De motie verzoekt de regering om provincies actief bij te staan bij het via extern salderen legaliseren van PAS-melders, mits wordt voldaan aan het additionaliteitsvereiste. Daarnaast wordt de regering verzocht om de Kamer vóórdat provincies weer tot handhaving overgaan, te informeren over de inspanningen en resultaten.

1340 Mevrouw Hoogendoorn-van der Maarl benadrukt dat ook de ChristenUnie resultaten wil zien en vraagt of de provincie gebruik gaat maken van de hulp die het Rijk via deze motie aanbiedt. Volgens haar ligt er een duidelijke handreiking die de provincie zou kunnen benutten.

1345 Statenlid **Van Wijnen** (GL) merkt op dat de discussienota simpelweg de vragen en gedachten weergeeft die binnen GroenLinks leven.

1350 Ze sluit zich sterk aan bij de opmerkingen van D66 en vindt dat het tijd is om concrete stappen te zetten. Volgens haar hoeft de provincie niet altijd maar te wachten. Ze wil de discussie zelfs scherper stellen: in plaats van alleen te vragen waarom er niets wordt gedaan, wil ze benadrukken dat het nu tijd is om actie te ondernemen. GroenLinks ziet als eerste stap dat de provincie maatregelen neemt om verdere verslechtering te voorkomen. Dit betekent wat haar betreft het dichtdraaien van de kraan en het opheffen van latente ruimte, zodat er in ieder geval geen verdere toename van stikstofuitstoot plaatsvindt.

1355 Mevrouw **Schneemann** (Volt) benadrukt dat het belangrijkste punt dat Volt vandaag wil meegeven, het totale gebrek aan een landbouwvisie in Noord-Holland is. Ze wijst erop dat andere provincies, zoals Brabant, Utrecht, Drenthe, Groningen en Overijssel, wél een duidelijke landbouwvisie hebben. Volt vindt dat Noord-Holland hierin niet achter kan blijven en stelt voor dat de provincie ook zo'n visie ontwikkelt. Volgens haar zou een landbouwvisie helpen om veel
1360 discussies te voorkomen en perspectief te bieden, omdat er dan een duidelijke richting is voor de komende dertig jaar. Dit zou ervoor zorgen dat het debat zich minder richt op losse details en meer op de grotere langetermijndoelen, wat volgens haar de besluitvorming efficiënter maakt.

1365 De heer **Wallaart** (PvdA) complimenteert iedereen met het feit dat er ondanks de beperkte tijd toch nog kort bij dit onderwerp kon worden stilgestaan. Hij sluit af door iedereen een fijne avond te wensen.

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt voldoende is besproken.

1370

8 Sluiting

De **voorzitter** dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 17.36 uur.

1375 *Sluiting om 17.36 uur.*